

ע"פ 3839/23 - טל סמוילוביץ נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

ע"פ 3839/23

לפני: כבוד השופט י' כשר

המערער: טל סמוילוביץ

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט מ' כדורי) מיום 8.5.2023 ב-עפ"ת 50388-03-23

תאריך הישיבה: ג' בסיון התשפ"ג (23.5.2023)

בשם המערער: עו"ד מיכאל עירוני
בשם המשיבה: עו"ד ענבל חן

החלטה

1. זהו ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט מ' כדורי) מיום 8.5.2023 ב-עפ"ת 50388-03-23, בגדרה נדחתה בקשת המערער לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.3.2023. בהחלטה זו נדחתה בקשת המערער לעיכוב ביצוע עונש פסילת רישיון הנהיגה שהושת עליו, עד להכרעה בערעור שהגיש.

2. ביום 6.8.2017 הוגש לבית משפט השלום לתעבורה כתב אישום המייחס למערער עבירה של נהיגה בשכרות לפי סעיפים 62(3) ו-64ב(א)(2) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה), בקשר עם סעיף 39א לפקודה ותקנה 169ג(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961. לפי עובדות כתב האישום, ביום 10.5.2017 נהג המערער בהיותו שיכור, וזאת לאור סירובו למסור דגימת שתן.

3. ביום 29.11.2018 התייצב בא-כוח המשיבה לדיון בעניינו של המערער, אולם התברר כי לא התקבל אישור מסירה בדבר זימונו של המערער לדיון, ומשכך הורה בית משפט השלום (כב' השופט י' צימרמן, ס"נ) על דחיית מועד הדיון. בדיון שהתקיים ביום 16.4.2018 הורה בית משפט השלום על מחיקת האישום נגד המערער, לאחר שהתגלה כי טרם התקבל אישור מסירה בדבר זימונו לדיון. ביום 2.6.2019, משצלח איתורו של המערער, הגישה המשיבה לבית משפט השלום הודעה על חידוש ההליכים ובקשה לקביעת מועד דיון.
4. כפי שיפורט להלן, הדיון בעניינו של המערער נדחה מספר פעמים נוספות: ביום 17.6.2019 התקיים דיון בנוכחות המערער, אשר ביקש לדחות את מועד הדיון למועד אחר על מנת לשכור שירותיו של עורך דין. ביום 15.9.2019 התייצב המערער לדיון הנדחה וביקש דחייה נוספת, לאחר שהתברר לו, לטענתו, כי עורך דינו "לא מתאים לתעבורה". ביום 11.12.2019 לא התייצב המערער לדיון מפאת מחלה, ומועד הדיון נדחה בשלישית. לדיון שהתקיים ביום 12.1.2020 הגיע המערער כשהוא מיוצג על-ידי עורך דין. בפתח הדיון ביקש בא-כוחו לדחות את מועד הדיון פעם נוספת, על מנת לבוא בדברים עם המשיבה.
5. המערער לא התייצב לדיון שנקבע ליום 23.2.2020. זאת, משום שעל-פי הנטען, מסר לו בא-כוחו מועד דיון שגוי. משכך, ביקש בא-כוח המערער במעמד הדיון דחייה נוספת. בצד זאת, ביקש בא-כוח המערער להתפטר מייצוג המערער בתיק. בית משפט השלום (כב' השופט נ' נחשון) הורה על דחיית מועד הדיון וכן על שחרורו של בא-כוח המערער מייצוג. יחד עם זאת, הורה בית משפט השלום כי: "הסניגור יעדכן את הנאשם [המערער - י' כ'] בדבר מועד הדיון הנדחה ויגיש הודעה לבית המשפט בצירוף אסמכתא". יצוין כי מעיון בתיק בית המשפט, לא אותרה הודעה ואסמכתא כאמור.
6. ביום 1.3.2020 התקיים דיון נוסף בתיק, אליו לא התייצב המערער. בית משפט השלום הרשיע את המערער וגזר עליו, בהיעדרו, פסילת רישיון נהיגה לתקופה של 24 חודשים; קנס בסך של 1,500 ש"ח; ועונש פסילה על-תנאי (להלן: פסק הדין מיום 1.3.2020).
7. ביום 5.4.2022, כשנתיים לאחר מתן פסק הדין, הגיש המערער לבית המשפט השלום "בקשה לביטול פסק דין בהיעדר נאשם". המערער, שיוצג בשלב זה על-ידי עורך דין אחר, פירט בבקשה כי במהלך בדיקה משטרתית שגרתית התברר לו כי הוא פסול מלנהוג ברכב, וזאת בהתאם לפסק הדין מיום 1.3.2020. בבקשה - שלא נתמכה בתצהיר - נטען כי המערער לא קיבל זימון לדיון שהתקיים ביום 1.3.2020, וכי לא היה מודע לקיומו של פסק הדין. בצד האמור, צוין כי המערער הפקיד את רישיונו במזכירות בית המשפט.
- המשיבה, מצדה, טענה כי הבקשה אינה עומדת בתנאים המנויים בסעיף 130(ח) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לעניין ביטול פסק דין שניתן בהיעדר נאשם ("רשאי בית המשפט לבטל את הדיון לרבות את הכרעת הדין וגזר הדין... אם נוכח שהיתה סיבה מוצדקת לאי התייצבותו או אם ראה שהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין"). זאת, נוכח העובדה שהתקיימו מספר דיונים בתיק בנוכחותו של המבקש, אשר היה מיוצג על ידי עורך דין. בתוך כך, נטען כי על המערער מוטלת האחריות לעקוב אחר מועדי הדיונים בעניינו.
8. ביום 17.7.2022 התקיים דיון בבקשת הביטול, במסגרתו עתר בא-כוח המשיבה לדחיית מועד הדיון לצורך הזמנת התיק מהארכיון. בית המשפט נעתר לבקשת הדחייה. כמו כן, הורה בית משפט השלום על עיכוב ביצוע גזר הדין

עד למתן החלטה אחרת.

ביום 18.9.2022 התייצב בא-כוח המערער לדיון הנדחה, וביקש לדחותו פעם נוספת "עקב התפתחויות בלתי צפויות של הנאשם". ביום 4.1.2023, לאחר מספר דחיות מוסכמות, נערך דיון נוסף, שבסופו הודיע בא-כוח המשיבה כי יסכים למסור לבא-כוח המערער את החומר הראייתי. בעקבות כך, הוחלט כי מועד הדיון יידחה פעם נוספת, ליום 22.2.2023.

ביום 22.2.2023 התייצב לדיון עורך דין אחר ממושרדו של בא-כוח המערער, וטען כי נבצר מהמערער להגיע לדיון עקב מחלה. בית המשפט הורה למערער להמציא לבית המשפט אישור רפואי מתאים, תוך שקבע כדלקמן:

"עסקינן בבקשה לביטול פסק דין כאשר אין חובה כי בענין זה יקויים דיון במעמד הצדדים והדבר נעשה לפני משורת הדין. הבקשה בתיק זה הוגשה ביום 05.04.2020 וחלפה תקופה הקרובה לשנה בטרם ניתנה החלטה מהותית בה וכן התקיימו 3 דיונים עד כה בבקשה. בית המשפט ער לכך כי חלק מהשיהוי הרב נובע מאי הצגת החומר הראייתי ואולם בדיון מיום 04.01.2023 הצהירה התובעת כי התביעה תאפשר להגנה לצלם את החומר הראייתי ולעיין בו. מאז חלפו קרוב לחודשיים וקיים קושי לקבל טענת ההגנה לפיה נמנע ממנה לעשות כן. מכל מקום מובהר להגנה כי מדובר בדחיה אחרונה בטרם תינתן החלטה מהותית בתיק והחלטה תינתן בין אם ההגנה תתייצב לדיון והבא ובין אם לאו" [ההדגשה הוספה- י' כ'].

בהמשך לכך, נדחה הדיון ליום 8.3.2023 בשעה 12:00.

9. ביום 7.3.2023, יום לפני המועד הנדחה שנקבע כאמור לעיל, הגיש בא-כוח המערער "בקשה דחופה לדחיית מועד הדיון", מפאת קיומו של דיון מקביל בבית המשפט המחוזי. בו ביום ניתנה החלטת 'פתקית' הדוחה את הבקשה לדחיית מועד.

10. ביום 8.3.2023 התקיים דיון בבקשה. כעולה מפרוטוקול הדיון, בא-כוח המשיבה ציין בפני בית משפט השלום כי בא-כוח המערער פנה אליו טלפונית, וביקש לדחות את מועד הדיון פעם נוספת. בית משפט השלום דחה את הבקשה:

"השעה כעת 15:17 ואין התייצבות מטעם הנאשם ובא כוחו.

[ה]בקשה לדחיית מועד הדיון נדחית.

בדיון מיום 22.02.2023 צוין כי ככל שהנאשם או בא כוחו לא יתייצבו למועד הדיון הנדחה, תינתן החלטה אף בהעדרם, וזאת לאחר שבית המשפט קבע 4 דיונים בבקשה זו שהתפרסו על פרק זמן ארוך במסגרתן התבקשו דחיות ואולם לא חלה התקדמות בבירור הבקשה. בנסיבות אלה לא מצאתי כי יש מקום להיעתר לבקשה".

בהמשך לכך, ניתנה החלטה בבקשת הביטול לגופה, ואלו עיקריה:

"דין הבקשה להידחות.

ראשית יצוין כי הבקשה שהוגשה אינה נתמכת בתצהיר כדין על ידי הנאשם ודי בכך כדי לדחותה על הסף. שנית - עיון בבקשה מלמד כי הנאשם היה מיוצג על ידי עורך דין וגם ידע על ההליך המשפטי המתנהל נגדו וראיה לכך הינה כי הוא שכר שירותי עורך דין לצורך ייצוגו, דא עקא הנאשם עצמו ניתק קשר עם בא כוחו ואין לו להלין אלא על עצמו. יוער כי התרשמתי כי הנאשם מזלזל בהליך המשפטי ולא יתכן כי בשל התנהלותו המחדלית במשך שנים ייצא חוטא נשכר.

עיון בתיק מלמד כי הנאשם התייצב לשני דיונים בעניינו וביקש דחיה לצורך התייעצות עם עורך דין ולאחר מכן הנאשם שכר את שירותיו של עורך הדין יצחק בן-חמו אשר התייצב ביום 12.01.2020 וביקש לדחות את מועד הדיון. מועד הדיון נדחה ליום 23.02.2020. במועד הדיון הנדחה ביקש עו"ד בן-חמו לדחות את מועד הדיון בשנית, וזאת בשל העובדה כי לטענתו הקשר עם המבקש נותר ובשל אי שיתוף פעולה עמו. מועד הדיון נדחה דחיה נוספת ליום 01.03.2020. משהנאשם לא התייצב למשפטו ביום 01.03.2020 ניתן פסק דין בהעדרו.

הבקשה אינה מפרטת טעמי הגנה כלשהם שיש בהם כדי לבסס פוטנציאל לשינוי התוצאה".

בד בבד, הורה בית משפט השלום על ביטול עיכוב ביצוע גזר הדין. בהחלטתו מיום 14.3.2023, קבע בית משפט השלום כי מתקופת הפסילה שנגזרה על המערער, תנוכה התקופה בה הופקד רישיונו במזכירות בית המשפט.

11. ביום 22.3.2023 הגיש המערער הודעת ערעור לא מנומקת "אודות גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים... מיום 14.3.2023", ובצדה בקשה לעיכוב ביצוע עד למתן הכרעה סופית בערעור. המשיבה התנגדה לבקשה, וסמכה את ידיה על ההלכה הנוהגת, לפיה אין מקום לעיכוב עונש של פסילת רישיון נהיגה, בפרט מקום בו המערער כבר החל בריצוי עונשו. כמו כן, נטען כי סיכויי הערעור נמוכים, שעה שנגזר על המערער עונש המינימום בלבד.

12. ביום 26.3.2023 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיכוב ביצוע (שהיא, למעשה, בקשה להפסקת ביצוע העונש).

בית המשפט המחוזי קבע כי "לא ניתן לומר שסיכויי הערעור גבוהים במיוחד". בהקשר זה נקבע כי ההחלטה מיום 8.3.2023 ניתנה "לכאורה כדין", לאחר שהמבקש לא התייצב לדיון, וזאת חרף העובדה שהבקשה לדחיית מועד הדיון נדחתה. כמו כן, צוין כי הבקשה לביטול גזר הדין הוגשה בחלוף למעלה משנתיים ממועד מתן גזר הדין, מבלי שהיא נתמכת בתצהיר ערוך כדין, ומבלי שנטען כי המערער פנה לבא-כוחו על מנת להתעניין מה עלה בגורל האישום. בהמשך לכך, עמד בית המשפט המחוזי על ההלכה הנוהגת, לפיה עונש פסילה יעוכב רק במקרי קיצון; ועל כך שמעשה שהפקיד המערער את הרישיון והחל בביצוע העונש שנגזר עליו, אין מדובר בבקשה לעיכוב ביצוע, אלא להפסקת העונש - וכי בקשה מעין זו מתקבלת רק בנסיבות מיוחדות, שאינן בנמצא.

13. ביום 24.4.2023 הוגשו נימוקי הערעור. ביום 27.4.2023 הגיש המערער בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.3.2023. בבקשה נטען כי סיכויי הערעור "גבוהים מאוד", וכי נימוקי הערעור מצביעים על פגמים מהותיים שנפלו בפסק דינו של בית משפט השלום, וכן בהחלטתו הדוחה את הבקשה לביטול פסק הדין. המשיבה, מצדה, התנגדה לבקשה בטענה כי היא אינה עומדת בתנאים המאפשרים עיון חוזר, תוך שהודגש כי אין בעצם הגשת נימוקי הערעור כדי להוות גילוי של עובדות או נסיבות חדשות.

14. ביום 8.5.2023 דחה בית המשפט המחוזי את בקשת המערער לעיון חוזר. בית המשפט המחוזי קבע כי טענתו של המערער, לפיה סיכויי הערעור גבוהים מאוד, לא מלמדת על שינוי נסיבות או כי נפלה טעות טכנית ברורה בהחלטה. בנסיבות אלו, נקבע כי לא קמה עילה המצדיקה עיון חוזר. כמו כן, נקבע כי סיכויי הערעור נבחנים בשלב זה באופן לכאורי בלבד, וכי "אין בטענות המערער כדי להפוך את הקערה על פיה, עד כדי הטיית הכף לכדי קביעה כי סיכויי הערעור גבוהים במיוחד".

טענות הצדדים בערעור

15. מכאן הערעור. בעיקרו של דבר, טוען המערער כי זכויותיו הדיוניות נפגעו בשתי הזדמנויות – הן בעת מתן גזר הדין בהיעדרו; הן בעת מתן ההחלטה הדוחה את בקשתו לביטול גזר הדין, אשר ניתנה אף היא בהיעדרו, חרף בקשתו לדחיית מועד הדין. אשר להחלטת בית משפט השלום בבקשה לביטול גזר הדין, מדגיש המערער כי הייתה סיבה מוצדקת לאי-התייצבותו לדין, והיא קיומו של הדין המקביל בבית המשפט המחוזי. אשר להחלטת בית המשפט המחוזי מיום 8.5.2023, הדוחה את הבקשה לעיון חוזר, טוען המערער כי מדובר בהחלטה שגויה המתעלמת מנימוקי הערעור שהוגשו. בנוסף, מדגיש המערער כי טרם נקבע מועד לדין בערעור, ומשכך הוא עלול להפוך לתיאורטי.

16. במסגרת הדין שהתקיים בפניי, חזר המערער על עיקרי טיעונו. מנגד, המשיבה טענה כי לא התקיימה אף עילה המצדיקה עיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי. מלבד זאת, חזרה המשיבה על טענתה לפיה הגשת נימוקי הערעור אינה מהווה נסיבה חדשה לעניין זה. בנוסף, נטען כי אין הצדקה לסטייה מההלכה הנוהגת לעניין הפסקת עונש פסילת רישיון נהיגה.

דין והכרעה

17. דין הערעור להידחות.

יודגש, כי עסקינן בערעור על החלטה בבקשה לעיון חוזר, בגדרה נדחתה בקשה לעיכוב ביצוע גזר דין. בדומה לבית המשפט המחוזי, אף אני איני סבור כי הבקשה, כפי שהוגשה, מגלה כל טעם אשר יש בו כדי להצדיק עיון חוזר בהחלטה מיום 26.3.2023. הבקשה לעיון חוזר נסמכה על כך שנימוקיו המפורטים של הערעור הוגשו לאחר דחיית הבקשה לעיכוב ביצוע, אולם אינני סבור כי יש בעצם הגשת נימוקי הערעור, בנסיבות העניין, כדי להוות נסיבה חדשה אשר מצדיקה, בפני עצמה, עיון מחדש בהחלטה זו.

18. הואיל והמבקש לא הגיש ערעור על ההחלטה בבקשה לעיכוב ביצוע, אלא ערעור על ההחלטה בבקשה לעיון חוזר בלבד, די באמור כדי להצדיק את דחייתו של הערעור. מעבר לצורך, אעיר כי גם אילו היה מוגש ערעור על ההחלטה המקורית מיום 26.3.2023, לא היה בכך כדי לשנות מהתוצאה אליה הגעתי: הלכה עמנו כי הפסקת ביצוע עונש של פסילת רישיון תיעשה במקרים חריגים ביותר, לאור האינטרס הציבורי המידי בביצוע עונש הפסילה, ובהתחשב בכך שאין מדובר בפגיעה בחירותו של אדם (ע"פ 8550/20 אסכאפי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (15.12.2020); ע"פ 7940/20 מטר נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (22.11.2020) (להלן: עניין מטר); ע"פ 2397/10 פרל נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (19.4.2010)). עניינו של המערער אינו נמנה על אותם מקרי קיצון המצדיקים סטייה מכלל זה.

19. כך, בזהירות המתבקשת, אעיר כי לא שוכנעתי שסיכויי הערעור הם "גבוהים מאוד" כנטען. די אם אציין כי המערער ניצב בפני מספר משוכות משמעותיות, ובהן העובדה שהבקשה לביטול פסק הדין הוגשה בחלוף למעלה משנתיים, ללא תצהיר, ולאחר שהמערער נטל חלק פעיל בהליך.

כמו כן, לא שוכנעתי כי טענות המבקש לעניין נסיבות מתן ההחלטה מיום 8.3.2023 מגבשות אף הן עילת ערעור בעלת סיכויים "גבוהים מאוד" להתקבל. לא למותר לציין כי הגשת בקשה לדחיית מועד דיון אינה מצדיקה, כשלעצמה, היעדרות ממנו (ראו, למשל: רע"פ 4975/15 אבו דיאב נ' יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ובניה ירושלים, פסקה 9 (19.7.2015)), וכאמור, בענייננו אנו, בית המשפט דחה מפורשות את הבקשה. יתר על כן, לא הוסבר מדוע המערער עצמו לא התייצב לדיון, חרף העובדה שהתייצב לדיונים קודמים בבקשת הביטול (ראו: פרוטוקול הדיון מיום 17.7.2022 ומיום 18.9.2022). התנהלות זו מצד המערער ובא-כוחו, בצירוף ההשתלשלות הדיונית הלא שגרתית עליה עמדתי לעיל, מציבות אף הן משוכות משמעותיות בפני המערער.

20. אשר לחששו של המערער, לפיו הערעור עלול להפוך לתיאורטי – כפי שצינתי במהלך הדיון שנערך בפניי, פתוחה בפני המערער האפשרות לפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה להקדמת מועד הדיון (ראו גם: עניין מטר, בפסקה 8), וחזקה על בית המשפט שיבחן בקשה כזו, ככל שתוגש, בנפש חפצה, ובהתאם לאילוצי יומנו.

21. סוף דבר: הערעור נדחה.

ניתנה היום, ח' בסיון התשפ"ג (28.5.2023).

שׁוֹפֵט